

województwo^Ł
łódzkie

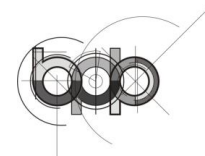
SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM NA LATA 2020-2023 STADIUM 2022-2023

Łódź, październik 2024 r.

województwo
łódzkie

Biurowo Planowania Przestrzennego
Województwa Łódzkiego w Łodzi

Podmiot odpowiedzialny za wdrażanie programu - **Zarząd Województwa łódzkiego**, wykonujący zadania przy pomocy departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa łódzkiego.

Instytucja koordynująca realizację programu – **departament ds. kultury**

Proces realizacji programu podlega cyklicznej kontroli, w ramach której Zarząd Województwa łódzkiego ma obowiązek sporządzenia co dwa lata **sprawozdania ze stanu realizacji Programu**.

Do monitorowania realizacji WPOnZ przyjęto **20 wskaźników**.

W ramach monitoringu przeprowadzono badanie ankietowe (177 gmin, 121 muzeów i skansenów), wywiady kwestionariuszowe (departamenty UMWŁ, instytucje branżowe) i kwerendy źródeł internetowych.

STOPIEŃ REALIZACJI WSKAŹNIKÓW PRZYJĘTYCH W WPOnZ 2020-2023
Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Działanie	Wskaźnik monitorowania	Stan wyjściowy w 2019 r.	Stan w 2023 r.	Stan oczekiwany na 2023 r.
Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO				
Działanie 1.1. Tworzenie uwarunkowań dla skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego	Liczba gminnych ewidencji zabytków	165	170	177
	Liczba gminnych programów opieki nad zabytkami	27*	57*	177
	Liczba powiatowych programów opieki nad zabytkami	4	6	21
	Liczba parków kulturowych	4	3	6
	Liczba pomników historii	4	5	5
	Liczba zabytków wpisanych do rejestru na 1000 km ²	151	154,5	Nie mniej niż wartość w roku bazowym
	Średnia wartość dotacji na prace przy jednostkowym zabytku przyznanych ze środków JST	104 600	235 600	Nie mniej niż wartość w roku bazowym
	Średnia roczna wartość dotacji na prace przy zabytkach przyznanych ze środków JST	5,3 mln zł	19,7 mln zł	Nie mniej niż w roku bazowym
Działanie 1.2. Poprawa stanu zachowania zabytków	Liczba wykonanych studiów historycznych	30	32	66
	Udział obiektów w stanie bdb i db w zbiorze obiektów i obszarów reprezentatywnych	71,5%	78,5%	Więcej niż wartość w roku bazowym
	Liczba zrewaloryzowanych układów zieleni komponowanej	52	55	62

ZADANIA W RAMACH DZIAŁANIA 1.1.
1.1.1. Tworzenie uwarunkowań prawnych i programowych
1.1.2. Tworzenie uwarunkowań finansowych

ZADANIA W RAMACH DZIAŁANIA 1.1.
1.2.1. Prowadzenie badań i opracowanie dokumentacji wartości dziedzictwa kulturowego
1.2.2. Rewaloryzacja i właściwe zagospodarowanie zabytków z uwzględnieniem ich wartości i kontekstu krajobrazowego
1.2.3. Poprawa jakości przestrzeni publicznych historycznych założeń przestrzennych miejskich i wiejskich

znaczący postęp/wzrost
 niewielki postęp/wzrost
 spadek

* Stan na 31.12.2019 r. i 31.12.2023 r.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW PRZYJĘTYCH W WPOnZ 2020-2023

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

✓ OPACOWANO GMINNE EWIDENCJE ZABYTKÓW

GMINE EWIDENCJE ZABYTKÓW

- GMINY POSIADAJĄCE GEZ
- GMINY NIEPOSIAJĄCE GEZ
- GMINY POSIADAJĄCE GEZ SPORZĄDZONE W LATACH 2020-2023

(5 GMIN: BRĄSZEWICE, GOMUNICE, KOBIELE WIELKIE, ŁUBNICE, ZADZIM)

2023 r.	↑ 5	170 GEZ
2019 r.		165 GEZ

✓ OPACOWANO GMINNE PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI (GPOnZ)

Na koniec 2023 r. **obowiązywały w 57 gminach**: Bełchatów gm., Biała Rawska, Brąszewice, Brójce, Burzenin, Dalików, Dobroń, Domaniewice, Drużbice, Działoszyn, Gorzkowice, Góra Świętej Małgorzaty, Inowódz, Kiełczygłów, Kleszczów, Kluki, Koluszki, Krośniewice, Ksawerów, Kutno gm., Kutno m., Łgota Wielka, Ładzice, Łęki Szlacheckie, Łowicz gm., Łowicz m., Łubnice, Łyszkowice, Moszczenica, Nowosolna, Pajęczno, Pątnów, Piotrków Trybunalski, Przedbórz, Radomsko gm., Radomsko m., Rawa Mazowiecka m., Rusiec, Rzeczyca, Sadkowie, Sędziejowice, Sieradz gm., Sieradz m., Sulejów, Szadek, Szczerców, Ujazd, Uniejów, Warta, Wartkowice, Wieluń, Wodzierady, Wolbórz, Wróblew, Zduńska Wola m., Zduńska Wola gm., Żelów (Błaszki, Grabów, Łódź, Łask, Rzeczyca – utraciły aktualność w trakcie obowiązywania WPOnZ na lata 2020-2023).

↑ 30

WZROST

↓ 9

UTRATA
WAŻNOŚCI
z dniem
31.12.2023 r.

✓ OPACOWANO POWIATOWE PROGRAMY OPIEKI NAD ZABYTKAMI (PPOnZ)

W latach 2022-2023 opracowano programy opieki nad zabytkami dla **5 powiatów**: brzeziński, łowicki, radomszczański, rawski, wieruszowski.

Na koniec 2023 r. programy posiadało **6 powiatów**: bełchatowski, brzeziński, łowicki, radomszczański, rawski i wieruszowski.

↑ 2

WZROST

✓ ZMNIĘSZYŁA SIĘ LICZBA PARKÓW KULTUROWYCH

Jednocześnie chęć podjęcia działań i ustanowienia PK zgłosiło **5 gmin**:

Bolimów *
(PK Pole bitwy nad Rawką),

Nowosolna
(PK Śladami J. Iwaszkiewicza w dolinie rzeki Moszczenicy),

Strzelce Wielkie
(park podworski),

Sulejów
(PK Sulejów Podklasztorze),

Wieluń
(PK Stare Miasto w Wieluniu).

*spójne z proponowanymi w WPOnZ

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW PRZYJĘTYCH W WPOnZ 2020-2023

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

✓ USTANOWIONO POMNIK HISTORII (PH)

W 2022 r. doszło do powołania **PH Archikolegiata w Tumie**.

14 gmin (8%) deklarowało potrzebę/możliwość ustanowienia PH (**Bolesławiec**, Dobryszyce, **Góra Świętej Małgorzaty**, Krośnice, **Oporów**, **Pątnów**, **Piotrków Trybunalski**, Regnów, Rozprza, Skierniewice, Skomlin, Wartkowice*), w nieokreślonej przyszłości, generalnie nie podając konkretnej lokalizacji i zasięgu obiektu.

* gminy, dla których **dedykowano stanowienie pomników historii** lub **stanowienie form ochrony obszarowej na terenach charakterystycznych dla historii i tradycji osadniczej regionu**.

Archikolegiata w Tumie

✓ OBEJMOWANO WPISEM DO REJESTRU ZABYTKÓW CENNE OBSZARY I OBIEKTY

LICZBA OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU WKZ W 2022 R. I 2023 R.						

Liczba obiektów i decyzji

2022 R.	9	9 DECYZJI
2023 R.	13	7 DECYZJI

W okresie obowiązywania dokumentu (2020-2023) do rejestru zabytków nieruchomości województwa łódzkiego wpisano **64 nowe obiekty** w ramach **33 decyzji** (w tym zespoły obiektów i pojedyncze zabytki), z czego w latach 2022-2023 Wojewódzki Konserwator Zabytków w Łodzi powołał **22 nowe obiekty** w ramach **16 decyzji**.

Wszystkie **7** skreśleń z rejestru **5** decyzjami przeprowadzonych przez MKiDN nastąpiło w latach 2020-2021.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW PRZYJĘTYCH W WPOnZ 2020-2023

Cel operacyjny 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

✓ WYKONANO OPRACOWANIA O CHARAKTERZE STUDIÓW HISTORYCZNYCH

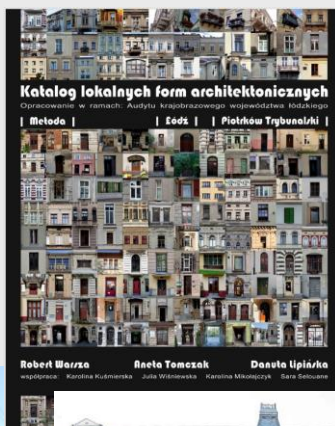
W latach 2020-2021 powstały 2 opracowania dla budowli obronnych w Drzewicy i Bolesławcu.

Na potrzeby projektu audytu krajobrazowego w latach 2022-2023 rozpoznano występowanie lokalnych form architektonicznych dla trzech obszarów: krajobrazów wiejskich w zachodniej części powiatu

poddębickiego, krajobrazu wielkomiejskiego śródmieścia Łodzi, krajobrazu miejskiego centrum Piotrkowa Trybunalskiego. Efektem badań terenowych były dwa opracowania tematyczne w formie katalogów.

Zamek w Drzewicy

✓ ZWIĘKSZANO UDZIAŁ ZIELENI ORAZ ZACHOWYWANO I ODTWARZANO ZAKOMPONOWANĄ ZIELEŃ W OŚRODKACH HISTORYCZNYCH, Z UWZGLĘDNIENIEM KONIECZNOŚCI ZWIĘKSZANIA POWIERZCHNI BIOLOGICZNIE CZYNNYCH m.in. w Warcie, Piotrkowie Trybunalskim, Opocznie, Radomsku, Ujeździe, Łodzi.

Poza ośrodkami historycznymi przeprowadzono rewaloryzację parku w **Woli Krzysztoporskiej** (wyróżnienie w XVII edycji *Konkursu Towarzystwa Urbanistów Polskich na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną w województwie łódzkim w 2020 r.*

Wola Krzysztoporska

www.wola-krzysztoporska.pl

STOPIEŃ REALIZACJI WSKAŹNIKÓW PRZYJĘTYCH W WPOnZ 2020-2023

Cel operacyjny 2. ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM

Działanie	Wskaźnik monitorowania	Stan wyjściowy w 2019 r.	Stan w 2023 r.	Stan oczekiwany 2023 r.
Cel operacyjny 2. ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM				
Działanie 2.1. Tworzenie i udostępnianie cyfrowych baz danych oraz zasobów	Cyfryzacja wojewódzkiej ewidencji zabytków	0,35	*	1
	Liczba muzeów, które digitalizują zasoby	22	25	53
Działanie 2.2. Wzmacnianie instytucji działających na rzecz dziedzictwa kulturowego	Liczba muzeów i skansenów	121	113	124
Działanie 2.3. Poprawa bezpieczeństwa i dostępności zabytków ruchomych	Remonty i modernizacja obiektów będących siedzibami muzeów i skansenów	80	82	100
	Liczba obiektów posiadających zabezpieczenia przeciwpożarowe i antywłamaniowe (muzea, skanseny i kościoły)	128	130	160

ZADANIA W RAMACH DZIAŁANIA 2.1.

- 2.1.1. Weryfikacja i digitalizacja zasobu wojewódzkiej ewidencji zabytków i gminnych ewidencji zabytków
- 2.1.2. Stworzenie kompleksowego Systemu Informacji Przestrzennej
- 2.1.3. Cyfryzacja muzealiów oraz rozwój form udostępniania zabytków ruchomych w muzeach

ZADANIA W RAMACH DZIAŁANIA 2.2.

- 2.2.1. Wspieranie działalności instytucji i organizacji sektora kultury oraz jednostek administracji w zakresie ochrony dziedzictwa
- 2.2.2. Sieciowanie współpracy instytucji i organizacji sektora kultury

ZADANIA W RAMACH DZIAŁANIA 2.3.

- 2.3.1. Remonty i modernizacja budynków będących siedzibami muzeów
- 2.3.2. Instalacje sygnalizacji alarmowej pożaru i włamania w muzeach i obiektach sakralnych

spadek

niewielki postęp/wzrost

* przeniesienie kompetencji do NID

STOPIEŃ REALIZACJI WSKAŹNIKÓW PRZYJĘTYCH W WPOnZ 2020-2023

Cel operacyjny 2. ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM

✓ POSTĘPY W DIGITALIZACJI WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

W latach 2020-2021 nastąpiło zatrzymanie prac nad realizacją tego zadania (pandemia COVID-19).

W latach 2022-2023 digitalizację WEZ prowadził Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID) w ramach zadania własnego polegającego na uzupełnianiu danych portalu mapowego (<https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>).

✓ CYFRYZACJA MUZEALIÓW ORAZ ROZWÓJ FORM UDOSTĘPNIANIA ZABYTKÓW RUCHOMYCH W MUZEACH

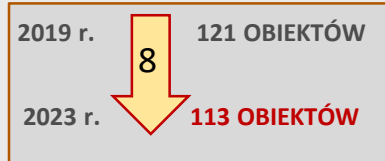
Digitalizacja (cyfrowe odwzorowanie dobrej jakości) ewidencyjnych zasobów muzealnych stanowi proces ciągły i jest w różnym stopniu zaawansowana. Prowadzi ją większość placówek państwowych i samorządowych.

Pełną digitalizację zbiorów zadeklarowało **Muzeum Miasta Zgierza** (100%), nieco tylko mniejszy odsetek zbiorów poddanych cyfryzacji (94,7%) cechuje **Muzeum Pałac Herbsta** (oddz. Muzeum Sztuki w Łodzi), 8 placówek muzealnych zadeklarowało digitalizację na poziomie pow. 50%.

✓ ZMNIEJSZENIE LICZBY MUZEÓW I SKANSENÓW

Ustalenie **liczby funkcjonujących muzeów i skansenów** było utrudnione z uwagi na zawieszenie działalności przez wiele spośród tych instytucji w związku z obostrzeniami w czasie pandemii COVID-19.

W latach 2020-2023 ogólna liczba obiektów zmniejszyła się o 8 do poziomu 113, jednocześnie przyszłość funkcjonowania kilku obiektów pozostawała niepewna – część z nich ograniczyło lub czasowo zawiesiło swoją działalność wystawienniczą (np. Parowozownia w Skierniewicach).

✓ PRACE KONSERWATORSKIE, REMONTOWE, MODERNIZACYJNE OBIEKTÓW BĘDĄCYCH SIEDZIBAMI MUZEÓW I SKANSENÓW (w tym zabezpieczeń przeciwpożarowych i antywłamaniowych)

Przeprowadzono w **18 placówkach muzealnych**. Niemal **85%** placówek w analizowanym okresie **nie prowadziło działań remontowo-modernizacyjnych**. Zdecydowana większość projektów dotyczyła remontów elewacji, stolarki okiennej i pokryć dachowych, prowadzono również modernizacje wystaw, czyszczenie i zabezpieczanie zbiorów. Prace w zakresie instalacji przeciwpożarowej wykonano w: **Muzeum w Oporowie**, **Skansenie rzeki Pilicy w Tomaszowie Mazowieckim** (zabezpieczenia ścian budynków drewnianych), **Muzeum Regionalnym w Opocznie** (wymiana systemu sygnalizacji włamania).

STOPIEŃ REALIZACJI WSKAŹNIKÓW PRZYJĘTYCH W WPOnZ 2020-2023

Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU

Działanie	Wskaźnik monitorowania	Stan wyjściowy w 2019 r.	Stan w 2023 r.	Stan oczekiwany na 2023 r.
Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU				
Działanie 3.1. Kreowanie marki Łódzkie poprzez produkty związane z dziedzictwem kulturowym	Liczba produktów tradycyjnych zamieszczonych na liście MRiRW	148	154	170
	Liczba oznakowanych/ wyznaczonych szlaków kulturowych o zasięgu regionalnym	3	4	5
Działanie 3.2. Edukacja kulturowa i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym	Liczba konkursów o tematyce związanej z dziedzictwem kulturowym regionu	4	9 (2022) 10 (2023)	Nie mniej niż wartość w roku bazowym
	Liczba wydawnictw o zasięgu regionalnym o tematyce związanej z dziedzictwem kulturowym	15	19 (2022) 13 (2023)	17

 znaczący postęp/wzrost
 niewielki postęp/wzrost

ZADANIA W RAMACH DZIAŁANIA 3.1.

- 3.1.1. Tworzenie, znakowanie i promocja szlaków kulturowych
- 3.1.2. Identyfikacja, promocja unikatowych i specyficznych form tradycji
- 3.1.3. Aktywizacja lokalnych społeczności na rzecz opieki nad zabytkami i zwiększania atrakcyjności zabytków

ZADANIA W RAMACH DZIAŁANIA 3.2.

- 3.2.1. Publikacja wydawnictw promujących dziedzictwo kulturowe regionu
- 3.2.2. Organizacja i udział w wydarzeniach promujących materialne i niematerialne walory województwa łódzkiego
- 3.2.3. Wykorzystanie ICT do promocji dziedzictwa kulturowego

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW PRZYJĘTYCH W WPOnZ 2020-2023

Cel operacyjny 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU

- ✓ **WYZNACZONO 1 SZLAK KULTUROWY O ZASIĘGU REGIONALNYM „Śladami Jana Pawła II po województwie łódzkim”.**

Jego powstanie wiązało się z ogłoszeniem w województwie łódzkim roku 2020 Rokiem Jana Pawła II. Szlak prowadzi przez: Łódź, Łęczycę, Łowicz, Sieradz, Stuzianną Poświętną, Piotrków Trybunalski, Wieruszów i Zduńską Wola – miejsca, które odwiedził JP II w trakcie całej swojej posługi kapłańskiej.

Przygotowano publikację oraz mapę w formie cyfrowej. Szlak nie jest oznakowany w przestrzeni.

- ✓ **OPUBLIKOWANO PONAD 20 TYTUŁÓW PROMUJĄCYCH DZIEDZICTWO KULTUROWE REGIONU**

Prezentujące zarówno tematykę materialnej, jak i niematerialnej spuścizny regionu (np. Atlas historyczny miasta Łodzi, Tyle piękna. O łódzkiej rzeźbie w przestrzeni miejskiej, czy Ślady. Reportaże z województwa łódzkiego).

- ✓ **PROWADZONO IDENTYFIKACJĘ I REJESTRACJĘ TRADYCYJNYCH PRODUKTÓW REGIONALNYCH, W TYM AKTUALIZACJĘ LISTY PRODUKTÓW TRADYCYJNYCH DOSTĘPNEJ NA STRONIE SAMORZĄDU ORAZ W GEOPORTALU WŁ**

Liczba produktów tradycyjnych zamieszczonych na liście Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi **wzrosła o 6 produktów.**

2023 r.	↑ 6	154 PRODUKTY
2019 r.		148 PRODUKTÓW

PIOTRKOWSKI MIÓD WIELOKWIATOWY

SOK ŚLIWKOWY Z KAŁĘCZEWĄ

KWOSK Z PRAŻUCHAMI

SZYNKA DOJRZEWAJĄCA Z BIAŁEJ GÓRY

- ✓ **ZORGANIZOWANO KONKURSY O TEMATYCE ZWIĄZANEJ Z DZIEDZICTWEM KULTUROWYM REGIONU**

Zorganizowano 9 w 2022 r. i 10 w 2023 r. konkursów rangi wojewódzkiej dotyczących dziedzictwa kulturowego w regionie, m.in. w temacie: produktów tradycyjnych, wiedzy o regionie, fotografii krajoznawczej.

REALIZACJA ZADAŃ SZCZEGÓŁOWYCH SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023

- ✓ W WPOnZ 2020-2023 wskazano **19 zadań szczegółowych samorządu województwa** w ramach 3 celów. W okresie sprawozdawczym 2022-2023 jednostki Samorządu Województwa Łódzkiego podjęły się realizacji 17 zadań.
- ✓ Nie powzięto istotnych działań w ramach 2 zadań realizujących cel operacyjny 3. – Tożsamość wielokulturowa regionu polegających na stworzeniu Regionalnej Listy Niematerialnego Dziedzictwa oraz wspieraniu sieciowania współpracy na rzecz rozwijania wizerunkowych produktów turystycznych związanych z dziedzictwem.

CEL OPERACYJNY 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO/ DZIAŁANIE 1.1. TWORZENIE UWARUNKOWAŃ DLA SKUTECZNEJ OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO/ ZADANIE 1.1.2. TWORZENIE UWARUNKOWAŃ FINANSOWYCH

1. WZMOCNIENIE SYSTEMU FINANSOWANIA PRAC REMONTOWYCH I KONSERWATORSKICH OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

W ramach konkursu dotacji na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego zabezpieczono w budżecie Województwa Łódzkiego w 2022 r. - 9 700 000 zł oraz w 2023 r. - 10 000 000 zł, które wydatkowano na łącznie 214 umów (ostatecznie zrealizowanych na łączną kwotę 18 987 374,98 zł). Pracami objęto 160 obiektów, 54 z nich zarówno w 2022 r. jak i 2023 r.

W ramach konkursu: „Mała Architektura Zabytkowa” dofinansowano realizację 32 zadań na łączną kwotę 477 617,48 zł (271 330,48 zł w 2022 r. i 206 287,00 zł w 2023 r.).

2. WDRAŻANIE MECHANIZMÓW WSPARCIA DLA PROJEKTÓW OBYWATELSKICH DOTYCZĄCYCH MATERIALNEGO I NIEMATERIALNEGO DZIEDZICTWA REGIONU

W ramach Budżetu Obywatelskiego Wł „ŁÓDZKIE NA PLUS” przyznano dotacje na łączną kwotę ponad 1,24 mln zł (wzrost o 12% względem lat 2020-2021) na 33 projekty związane z dziedzictwem kulturowym.

CEL OPERACYJNY 1. ATRAKCYJNOŚĆ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO/ DZIAŁANIE 1.2. POPRAWA STANU ZACHOWANIA ZABYTKÓW/ ZADANIE 1.2.1. PROWADZENIE BADAŃ I OPRACOWANIE DOKUMENTACJI WARTOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

3. OPRACOWANIE AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO

Kontynuowano prace nad audytem krajobrazowym. Wyodrębniono 1281 jednostek krajobrazowych w 3 grupach oraz 37 podtypach krajobrazu. Zinventaryzowano zasoby dziedzictwa kulturowego województwa tworząc bazę danych przestrzennych. Wytypowano 171 krajobrazów priorytetowych.

4. PRZYZNAWANIE NAGRÓD ZA NAJLEPSZE PRACE NAUKOWE Z ZAKRESU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Nagrodzono łącznie 38 autorów prac, w tym 4 w zakresie urbanistyki, architektury, ochrony i rewaloryzacji obiektów zabytkowych, w tym wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych, a także dziedzictwa mniejszości narodowościowych i systemów identyfikacji wizualnej obiektów muzealnych.

REALIZACJA ZADAŃ SZCZEGÓŁOWYCH SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023

CEL OPERACYJNY 2. ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM/ DZIAŁANIE 2.2. WZMACNIANIE INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ DZIEDZICTWA KULTUROWEGO/ ZADANIE 2.2.1. WSPIERANIE DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI I ORGANIZACJI SEKTORA KULTURY ORAZ JEDNOSTEK ADMINISTRACJI W ZAKRESIE OCHRONY DZIEDZICTWA	
5. WSPARCIE INSTYTUCJI KULTURY ORAZ ZABYTKOWYCH NIERUCHOMOŚCI, POZOSTAJĄCYCH W ZARZĄDZIE SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO	Przyznano dotacje 7 instytucjom kultury (Teatr Wielki w Łodzi, Filharmonia Łódzka im. A. Rubinsteina, Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi, Łódzki Dom Kultury, Teatr im. S. Jaracza w Łodzi, Muzeum Sztuki w Łodzi, Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka J. Piłsudskiego w Łodzi) o łącznej wysokości 204,4 mln zł na realizację zadań w zakresie dziedzictwa kulturowego, w tym na bieżącą działalność instytucji, organizację wystaw, nowych spektakli czy modernizację siedzib – budynków zabytkowych.
6. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPIERAJĄCYCH WYMIANĘ DOBRYCH PRAKTYK W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA DZIEDZICTWEM KULTUROWYM	Organizacja 2 cykli szkoleń edukacyjnych: seminariów (6), wykładów (2) i krajowych wizyt studyjnych (2) poświęconych tematyce dostępności w rewitalizacji, wykorzystania narzędzi wynikających z ustawy oraz zarządzania rewitalizacją i włączenia społeczności lokalnej we wdrażanie programów rewitalizacji. Promocja zadania NID - szkolenia w ramach „Krajowego programu opieki nad zabytkami na lata 2019-2022” - dla gmin z województwa łódzkiego i warmińsko-mazurskiego.
	W 2022 r. została zakończona realizacja cyklu spotkań pt. „Porozmawiajmy o rewitalizacji”, w ramach których prezentowano dobre praktyki z zakresu rewitalizacji.
	Realizacja projektu „Rozwój regionalny poprzez finansowanie waloryzacji dziedzictwa kulturowego” (FINCH, Program INTERREG EUROPA) (zakończenie projektu: listopad 2022 r.)
CEL OPERACYJNY 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU/ DZIAŁANIE 3.1. KREOWANIE MARKI ŁÓDZKIE POPRZECZ PRODUKTY ZWIĄZANE Z DZIEDZICTWEM KULTUROWYM/ ZADANIE 3.1.2. IDENTYFIKACJA, PROMOCJA UNIKATOWYCH I SPECYFICZNYCH FORM TRADYCJI	
7. IDENTYFIKACJA I REJESTRACJA TRADYCYJNYCH PRODUKTÓW REGIONALNYCH	Prowadzono bieżącą aktualizację Listy Produktów Tradycyjnych – wpisano 5 pozycji.
	Aktualizacja aplikacji mapowej „Produkty tradycyjne województwa łódzkiego” w ramach w Geoportalu Województwa Łódzkiego.
8. PROMOCJA FORM TRADYCJI WPISANYCH NA KRAJOWĄ LISTĘ NIEMATERIALNEGO DZIEDZICTWA	Kontynuacja wykorzystania procesji Bożego Ciała w Łowiczu oraz zwyczaju układania dywanów kwiatowych w procesji Bożego Ciała w Spycimierzu jako ważnego przedmiotu promocji poprzez umieszczanie informacji o nich w wydawnictwach promujących turystykę w regionie łódzkim: „Łódzkie na weekend”, mapa „Szlaki rowerowe regionu łódzkiego”.
9. STWORZENIE REGIONALNEJ LISTY NIEMATERIALNEGO DZIEDZICTWA (RLND)	Nie podjęto działań w zakresie koordynacji prac nad stworzeniem RLND obejmującej przejawy tradycji (obrzędy, legendy, gwara, strój, muzyka, kulinaria - produkty tradycyjne, rzemiosło i rękodzieło artystyczne).

REALIZACJA ZADAŃ SZCZEGÓŁOWYCH SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023

CEL OPERACYJNY 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU/ DZIAŁANIE 3.1. KREOWANIE MARKI ŁÓDZKIE POPRZECZ PRODUKTY ZWIĄZANE Z DZIEDZICTWEM KULTUROWYM/ ZADANIE 3.1.2. IDENTYFIKACJA, PROMOCJA UNIKATOWYCH I SPECYFICZNYCH FORM TRADYCJI

10. TWORZENIE WARUNKÓW DLA WYKORZYSTANIA SPECYFICZNYCH FORM TRADYCJI PRZEZ LOKALNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW DZIAŁAJĄCYCH W SEKTORZE PRZEMYSŁÓW KREATYWNYCH	Prowadzenie sprzedaży pamiątek (m. in. w siedzibie MAiE w Łodzi, w Skansenie w Kwiatkówku, księgarni oraz punktach kasowych Muzeum Sztuki.
--	--

CEL OPERACYJNY 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU/ DZIAŁANIE 3.1. KREOWANIE MARKI ŁÓDZKIE POPRZECZ PRODUKTY ZWIĄZANE Z DZIEDZICTWEM KULTUROWYM/ZADANIE 3.1.3. AKTYWIZACJA LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI NA RZECZ OPIEKI NAD ZABYTKAMI I ZWIĘKSZANIA ATRAKCYJNOŚCI ZABYTKÓW

11. WSPIERANIE SIECIOWANIA WSPÓŁPRACY NA RZECZ ROZWIJANIA WIZERUNKOWYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH ZWIĄZANYCH Z DZIEDZICTWEM	Brak działań
12. WSPIERANIE SIECIOWANIA WSPÓŁPRACY INSTYTUCJI KULTURY Z LOKALNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI	Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina "Kolory Polski" organizowany był w obiektach sakralnych we współpracy z proboszczami parafii, w plenerze, a także w siedzibie Filharmonii Łódzkiej. W latach 2022-2023 odbyło się 28 koncertów.
	Współpraca Teatru Wielkiego w Łodzi z Kołami Gospodyń Wiejskich z województwa łódzkiego – promocja dziedzictwa kulturowego regionu podczas corocznych koncertów Patroni Roku.

CEL OPERACYJNY 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU/DZIAŁANIE 3.2. EDUKACJA KULTUROWA I UPOWSZECHNIANIE WIEDZY O DZIEDZICTWIE KULTUROWYM/ ZADANIE. 3.2.1. PUBLIKACJA WYDAWNICTW PROMUJĄCYCH DZIEDZICTWO KULTUROWE REGIONU

13. PUBLIKACJA WYDAWNICTW PROMUJĄCYCH DZIEDZICTWO KULTUROWE REGIONU (TJ. M.IN. ZABYTKI, KRAJOBRAZ KULTUROWY, ELEMENTY KULTURY NIEMATERIALNEJ)	Uaktualnienie i dodruk 4 pozycji map tematycznych: „Obiekty architektury drewnianej regionu łódzkiego”; „Mapa atrakcji turystycznych województwa łódzkiego”; „Mapa kajakowa – rzeka Warta województwo łódzkie”; „Mapa kajakowa – rzeka Pilica województwo łódzkie”.
--	---

REALIZACJA ZADAŃ SZCZEGÓŁOWYCH SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W RAMACH CELÓW OPERACYJNYCH, DZIAŁAŃ I ZADAŃ WPOnZ 2020-2023

CEL OPERACYJNY 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU/ DZIAŁANIE 3.1. KREOWANIE MARKI ŁÓDZKIE POPRZECZ PRODUKTY ZWIĄZANE Z DZIEDZICTWEM KULTUROWYM/ ZADANIE 3.1.2. IDENTYFIKACJA, PROMOCJA UNIKATOWYCH I SPECYFICZNYCH FORM TRADYCJI

14. OBJĘCIE PATRONATEM WYDARZEŃ I PRZEDSIĘWZIĘĆ PROMUJĄCYCH DZIEDZICTWO KULTUROWE REGIONU	Objęcie patronatem prawie 40 wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe regionu (konkursów, festiwali, targów)
15. UDZIAŁ W WYDARZENIACH TARGOWO-KONFERENCYJNYCH	Forum Promocji Turystycznej, konferencja „Łódzkie pełne tradycji”, Dzień Polski w Brukseli
16. NADZÓR NAD ORGANIZACJĄ EUROPEJSKICH DNI DZIEDZICTWA W REGIONIE	Działania w ramach finału EDD m.in. projekcje, wystawy, wycieczki plenerowe, inscenizacje, warsztaty, konkursy, gry terenowe, koncerty (2022 r. – 31 wydarzeń organizowanych przez: instytucje kultury, NGO, związki wyznaniowe i wspólnoty religijne), 2023 r. – 43 wydarzenia
17. ORGANIZOWANIE WYDARZEŃ PROMUJĄCYCH DZIEDZICTWO KULTUROWE REGIONU	Piknik „Lutomiersk średniowieczny”
	Organizacja Nocy Muzeów (MS, MAiE)
	Inszenizacja historyczno-rekonstrukcyjna – Beleń - Strońsko
	Dożynki Wojewódzkie
	Realizacja 28 koncertów w ramach 23. i 24. Wędrownego Festiwalu Filharmonii Łódzkiej „Kolory Polski”.
18. ORGANIZACJA KONKURSÓW ZWIĄZANYCH Z DZIEDZICTWEM KULTUROWYM	2 edycje konkursu kulinarnego dla KGW pn. „Łódzkie smakuje”, Konkurs plastyczno-historyczny „Barbarzyńska Łódź”, „Złoty Ekslibris” - Wojewódzka Biblioteka

CEL OPERACYJNY 3. TOŻSAMOŚĆ WIELOKULTUROWA REGIONU/ DZIAŁANIE 3.2. EDUKACJA KULTUROWA I UPOWSZECHNIANIE WIEDZY O DZIEDZICTWIE KULTUROWYM/ ZADANIE 3.2.3. WYKORZYSTANIE ICT DO PROMOCJI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

19. PROMOCJA WALORÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU W INTERNECIE, W RAMACH KREOWANIA MARKI ŁÓDZKIE	Uruchomienie portalu „Drzwi do kultury” – zapewniającego dostęp do usług kulturalno-edukacyjnych IK podległych SWŁ (platforma oparta o technologię filmu na życzenie (VOD) i transmisji na żywo (live streaming)
	Prowadzenie stron www prezentujących dziedzictwo kulturowe regionu: Województwo Łódzkie, lodzkie.pl, profile Facebook „Promuje Łódzkie”, „Łódzkie Kulturalne”, „Aktywne Łódzkie”, „Łódzkie House”.

✓ PROMOCJA FORM TRADYCJI WPISANYCH NA KRAJOWĄ LISTĘ NIEMATERIALNEGO DZIEDZICTWA

Dzięki prowadzonym pracom naukowym, działaniom promocyjnym i podjęciu przez lokalny samorząd współpracy z Łódzkim Domem Kultury i Narodowym Instytutem Dziedzictwa w 2023 r. **tradycje rzeźbiarskie ośrodka w Kutnie** zostały wpisane na **Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa**.

✓ WŁĄCZANIE TWÓRCÓW LUDOWYCH W PROCES „OŻYWIANIA” SKANSENÓW

Realizowano w 3 obiektach: organizacja warsztatów tkactwa w Skansenie Rzeki Pilicy, wystawa czasowa wycinanki łowickiej w Skansenie w Maurzycach, Międzynarodowy Festiwal Twórczości Młodych „Folkowe Inspiracje” (występy zespołów folkowych, pokaz mody, chór w Stodole, zajęcia warsztatowe) w Skansenie Roślinnym w Ogrodzie Botanicznym w Łodzi.

✓ WYKORZYSTANIE ICT DO PROMOCJI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Uruchomienie portalu „Drzwi do kultury”, który pełni rolę platformy streamingowej w oparciu technologię filmu na życzenie (VOD) oraz transmisji na żywo. Portal zapewnia dostęp do usług kulturalno-edukacyjnych 7 instytucji kultury podległych samorządowi województwa łódzkiego.

LATA 2020-2021 = 46,3 mln zł

LATA 2022-2023 = 96,1 mln zł

**UDZIAŁ WYDATKÓW NA PRACE PRZY ZABYTKACH (W FORMIE DOTACJI)
W WYDATKACH BUDŻETU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W LATACH 2020-2023**

Budżet województwa łódzkiego	Lata			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem = 100%	1 034 426 778,79	1 066 790 872,97	1 317 884 253,33	1 805 237 008,86
w tym: Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	104 925 102,17	102 601 789,85	108 922 282,77	121 230 245,42
	10,14%	9,62%	8,26%	6,72%
w tym: Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	4 937 449,36	6 024 494,65	9 771 330,48	9 693 661,98
	0,48%	0,56%	0,74%	0,54%

Łącznie Samorząd Województwa Łódzkiego w latach 2022-2023 udzielił 19 464 992,46 zł dotacji na renowację zabytków. W porównaniu do lat 2020-2021 nastąpił wyraźny wzrost środków o 77,6%. Maksymalna kwota dotacji wynosiła 100 000 zł i nie była zmieniana w latach 2020-2023. Udział środków przeznaczonych na działanie: Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami oscylował w latach 2020-2023 wokół 0,5% wartości budżetu województwa łódzkiego. Jedynie w 2022 r. nastąpił wyraźny skok poziomu finansowania do 0,74%.

Należy jednak pamiętać, że lata 2022-2023 to okres bardzo wysokiej inflacji, która w miesiącu: luty 2023 r. osiągnęła maksymalny poziom niemal 20% w ujęciu rok do roku (r/r). Jednocześnie wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w Polsce wyniósł ogółem dla: 2022 r. - 114,4; 2023 r. - 114,4 (r/r).

W ramach **18 zadań** przyjętych w WPOnZ przeanalizowano łącznie 64 zadania szczegółowe.

Znacznym postępowaniem w obrębie **8** wskaźników dotyczących:

- tworzenia i uchwalania gminnych programów opieki nad zabytkami (**57**, **wzrost o 30**),
- powoływania pomników historii (**5** – **wzrost o 1**),
- liczby zabytków wpisanych do rejestru na 1000 km², (**154,5** – **wzrost o 3,5**),
- średniej wartości dotacji na prace przy jednostkowym zabytku przyznanych ze środków jst, (**235,6 tys. zł** – **wzrost o ok. 131 tys. zł**; duży wpływ nakładów m. Łódź i przypisania przez część gmin środków obiecanych z RPOZ),
- średniej rocznej wartości dotacji na prace przy zabytkach przyznanych ze środków jst, (**19,7 mln zł** – **wzrost o 14,4 mln zł**; duży wpływ nakładów m. Łódź i przypisania przez część gmin środków z RPOZ),
- udziału obiektów w stanie bdb i db w zbiorze obiektów i obszarów reprezentatywnych (**78,5%** – **wzrost o 7%**),
- wpisywania produktów tradycyjnych na listę MRiRW (**154** – **wzrost o 6**),
- liczby konkursów o tematyce związanej z dziedzictwem kulturowym regionu (**9** – **wzrost o 5** (2022); **10** – **wzrost o 6** (2023)).

Niski lub przeciętny stopień zaawansowania wykazują realizacje **9** zadań:

- tworzenie gminnych ewidencji zabytków (**170** – **wzrost o 5**, blisko poziomu docelowego 1177),
- tworzenie i uchwalanie powiatowych programów opieki nad zabytkami (**6**, **wzrost o 2 programy**),
- opracowywanie studiów historycznych (**32** – **wzrost o 2**, brak wzrostu w latach 2022-2023),
- rewaloryzacja układów zieleni komponowanej (**55** – **wzrost o 3**, brak wzrostu w latach 2022-2023),
- digitalizacja zasobów muzealnych (**25** – **wzrost o 3 obiekty**),
- remonty i modernizacja obiektów będących siedzibami muzeów i skansenów (**82** – **wzrost o 2 obiekty**),
- zabezpieczenia przeciwpożarowe i antywłamaniowe (muzea, skanseny i kościoły) (**130** – **wzrost o 2 obiekty**),
- znakowanie/ wyznaczanie szlaków kulturowych o zasięgu regionalnym (**3** – **wzrost o 1 szlak**, brak wzrostu w latach 2022-2023),
- organizacja konkursów o tematyce związanej z dziedzictwem kulturowym regionu (**19** – **wzrost o 4** (2022); **13** – **spadek o 2** (2023)).

Spadek wartości wskaźnika charakteryzuje realizację 2 działań dotyczących:

- liczby muzeów i skansenów (**113** – **spadek o 8 obiektów**),
- stanowienie parków kulturowych (**3** – **spadek o 1 PK**).

Brak postępów realizacji odnotowano dla 1 zadania:

- cyfryzacja wojewódzkiej ewidencji zabytków (z uwagi na zmianę metodologii – zadanie przekazane NID – wartość wskaźnika nie była analizowana).

**Biuro Planowania Przestrzennego
Województwa łódzkiego w Łodzi**

